

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 300 13 00
F: 01 300 13 56
E: gp.uvhvvr@gov.si
www.uvhvvr.gov.si

Številka: U3430-15/2015-8
Datum: 13.1.2017

POROČILO

O IZVAJANJU PROGRAMOV PREISKAV NA NAVZOČNOST ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV NA RASTLINAH V SLOVENIJI

Leto 2015

KAZALO

POVZETEK

I.	REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI, KI NISO NAVZOČI V EU (I.A.I, II.A.I).....	6
1.	<i>Scirrhia acicola</i>.....	6
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	6
B.	OBMOČJA TVEGANJA	6
C.	REZULTATI.....	6
2.	<i>Ceratocystis fagacearum</i>	7
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	7
B.	OBMOČJA TVEGANJA	7
C.	REZULTATI.....	7
3.	<i>Agrilus planipennis</i>	8
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	8
B.	OBMOČJA TVEGANJA	8
C.	REZULTATI.....	8
4.	<i>Agrilus anxius</i>	9
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	9
B.	OBMOČJA TVEGANJA	9
C.	REZULTATI.....	9
II.	REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI, ZA KATERE VELJAJO EU NUJNI UKREPI.....	10
1.	<i>Anoplophora chinensis</i>	10
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	10
B.	OBMOČJA TVEGANJA	10
C.	REZULTATI.....	11
2.	<i>Anoplophora glabripennis</i>	12
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	12
B.	OBMOČJA TVEGANJA	12
C.	REZULTATI.....	13
3.	<i>Xylella fastidiosa</i>	14
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	14
B.	OBMOČJA TVEGANJA	14
C.	REZULTATI.....	15
4.	<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	16
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	16
B.	OBMOČJA TVEGANJA	16
C.	REZULTATI.....	16
5.	<i>Phytophthora ramorum</i>	18
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	18
B.	OBMOČJA TVEGANJA	18
C.	REZULTATI.....	18
6.	<i>Gibberella circinata</i>	19

A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	19
B.	OBMOČJA TVEGANJA	19
C.	REZULTATI.....	19
7.	<i>Epitrix spp.</i>	20
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	20
B.	OBMOČJA TVEGANJA	20
C.	REZULTATI.....	20
8.	<i>Pomacea sp.</i>	21
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	21
B.	OBMOČJA TVEGANJA	21
C.	REZULTATI.....	21
9.	<i>Pseudomonas syringae pv. actinidiae</i>	22
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	22
B.	OBMOČJA TVEGANJA	22
C.	REZULTATI.....	22
III.	POTENCIALNO NEVARNI NEREGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI V EU (EPPO OPOZORILNI SEZNAM IN NOVI)	23
1.	<i>Hop stunt viroid (HSVd) in Citrus bark cracking viroid (CBCVd)</i>	23
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	23
B.	OBMOČJA TVEGANJA	24
C.	REZULTATI.....	24
2.	<i>Aromia bungii</i>	25
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	25
B.	OBMOČJA TVEGANJA	25
C.	REZULTATI.....	25
3.	<i>Strauzia longipennis</i>	26
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	26
B.	OBMOČJA TVEGANJA	26
C.	REZULTATI.....	26
4.	<i>Heterodera zeae</i>	27
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	27
B.	OBMOČJA TVEGANJA	27
C.	REZULTATI.....	27
5.	<i>Meloidogyne ethiopica</i>	28
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	28
B.	OBMOČJA TVEGANJA	28
C.	REZULTATI.....	28
6.	'<i>Candidatus Phytoplasma solani</i>'	29
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	29
B.	OBMOČJA TVEGANJA	29
C.	REZULTATI.....	29
7.	<i>Diplocarpon mali</i>	30
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	30
B.	OBMOČJA TVEGANJA	30
C.	REZULTATI.....	30

8.	<i>Geosmithia morbida</i>	31
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	31
B.	OBMOČJA TVEGANJA	31
C.	REZULTATI	31
IV.	REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI NA KROMPIRJU	32
1.	<i>Globodera pallida</i>	32
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	32
B.	OBMOČJA TVEGANJA	32
C.	REZULTATI	32
2.	<i>Globodera rostochinesis</i>	34
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	34
B.	OBMOČJA TVEGANJA	34
C.	REZULTATI	34
3.	<i>Clavibacter michiganensis</i> spp. <i>sepedonicus</i>	36
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	36
B.	OBMOČJA TVEGANJA	36
C.	REZULTATI	36
4.	<i>Ralstonia solanacearum</i>	37
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	37
B.	OBMOČJA TVEGANJA	37
C.	REZULTATI	37
5.	<i>Potato spindle tuber pospoviroid</i>	38
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	38
B.	OBMOČJA TVEGANJA	38
C.	REZULTATI	38
V.	REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI ZA VAROVANA OBMOČJA IN II.A.II	39
1.	<i>Erwinia amylovora</i>	39
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	39
B.	OBMOČJA TVEGANJA	39
C.	REZULTATI	40
2.	<i>Flavescence dorée</i>	41
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	41
B.	OBMOČJA TVEGANJA	41
C.	REZULTATI	41
3.	<i>Ceratocystis platani</i>	42
A.	SPLOŠNE INFORMACIJE	42
B.	OBMOČJA TVEGANJA	42
C.	REZULTATI	42

POVZETEK

Zgodnje odkrivanje navzočnosti škodljivih organizmov rastlin je nujno za zagotavljanje hitrega ukrepanja in takojšnjega izkoreninjenja v primeru njihovega pojava ali izbruha. Z načrtovanimi programi preiskav za ugotavljanje navzočnosti posameznih vrst škodljivih organizmov na ozemlju Slovenije, se lahko prepreči in zmanjša število njihovih izbruhov ali pojavov, ki pomenijo tveganje za zdravje rastlin.

Namen izvajanja programov preiskav je tudi načrtno ugotavljanje in določanje statusa navzočnosti/odsotnosti ali razširjenosti škodljivih organizmov v Sloveniji. O statusih škodljivih organizmov morajo države redno poročati na EU in mednarodnem nivoju, saj pomembno vplivajo na potek EU in mednarodne trgovine z rastlinskim blagom.

V letu 2015 so bili načrtovani in izvedeni programi preiskav za 29 škodljivih organizmov za ugotavljanje njihove navzočnosti/odsotnosti ali razširjenosti na ozemlju Slovenije. Od tega je bilo vključenih 21 karantenskih škodljivih organizmov, ki so regulirani z EU predpisi, ostali škodljivi organizmi so bili vključeni zaradi nacionalnih predpisov ali izbruhov oziroma na podlagi EPPO opozorilnega seznama o potencialno nevarnih novih škodljivih organizmih.

Programe preiskav v letu 2015 so izvajali fitosanitarni pregledniki Kmetijskega inštituta Slovenije, Nacionalnega inštituta za biologijo, Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, Biotehniške fakultete-Oddelka za agronomijo, KGZS Zavodov Maribor, Novo mesto in Nova Gorica, Gozdarskega inštituta Slovenije in Zavoda za gozdove. Skupaj je bilo opravljenih več kot 3.000 zdravstvenih pregledov in odvzetih okoli 1.700 vzorcev za laboratorijsko določanje škodljivih organizmov.

V okviru izvedenih programov preiskav v letu 2015 za ugotavljanje navzočnosti/odsotnosti škodljivih organizmov na ozemlju Slovenije je bila potrjena najdba enega novega škodljivega organizma, in sicer ogorčic koreninskih šišk *Meloidogyne ethiopica*. Šlo je za izolirano najdbo na eni lokaciji, kjer so bili izvedeni ustrezni fitosanitarni ukrepi.

V zvezi z ugotavljanjem razširjenosti škodljivih organizmov na ozemlju Slovenije so bile potrjene nove najdbe treh reguliranih in enega nereguliranega škodljivega organizma. Odkrite so bile nove najdbe dveh karantenskih škodljivih organizmov, in sicer glive *Scirrhia acicola*, ki povzroča rjavenje borovih iglic, na treh različnih lokacijah v Sloveniji in fitoplazme *Flavescence doree*, ki povzroča zlato trsno rumenico, na štirih novih lokacijah na Dolenjskem in Primorskem ter nove najdbe viroida CBCTVd, ki povzroča hudo viroidno zakrnelost hmelja (reguliran z nacionalnim predpisom), vendar le znotraj že okuženih kmetij. V vseh primerih so bili odrejeni ukrepi odstranitve okuženih rastlin. Gliva *Diplocarpon mali*, ki povzroča obolenje jablan, je bila odkrita na vseh preiskovanih območjih v Sloveniji.

I. REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI, KI NISO NAVZOČI V EU (I.A.I, II.A.I)

1. *Scirrhia acicola* – rjavenje borovih iglic

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Rjavenje borovih iglic je nevarna bolezen, ki jo povzroča patogena gliva *Mycosphaerella dearnessii* Barr. Gliva je uvrščena v prilogo II.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES kot *Scirrhia acicola*.

Status v Sloveniji: »Navzoč, v postopku izkoreninjenja«

Gostiteljske rastline: rušje (*Pinus mugo*), rdeči bor (*P. sylvestris*), črni bor (*P. nigra*) ter ostale vrste borov.

Geografska razširjenost: Bolezen najverjetneje izvira iz Severne Amerike, odkrita je bila tudi na posameznih lokacijah v Evropi (Avstrija, Hrvaška, Češka, Francija, Nemčija, Italija, Litva, Latvija, Švica). V Sloveniji je bila prvič zabeležena v letih 2008 na Bledu in 2009 v Ljubljani, v letu 2014 oziroma 2015 pa še v Trenti, Celju, Kostanjevici na Krki, Čatežu ob Savi, Poljubinu in Preboldu.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Pregledi in vzorčenja gostiteljskih rastlin so potekala na različnih lokacijah po Sloveniji glede na stopnjo tveganja, kot sledi:

Največje tveganje:	- gozdni sestoji okrog žarišč okužbe iz leta 2014
Srednje tveganje:	- parki in na drugih javnih zelenih površinah - gozdne drevesnice in pripadajoči varovalni pas
Majhno tveganje:	- borovi sestoji

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
gozdni sestoji, gozdne drevesnice in okolica, javne površine	53	22	10

Plan programa ni bil v celoti realiziran, od planiranih 100 pregledov je bilo realiziranih 53. V 10 vzorcih od 22 odvzetih, ki so bili pobrani na treh različnih lokacijah (Trenta), je bila potrjena prisotnost glive *Scirrhia acicola*. Na treh lokacijah potrditve navzočnosti glive *Scirrhia acicola*, ki povzroča rjavenje borovih iglic, so bili odrejeni ukrepi odstranitve okuženih rastlin. V Trenti, kjer je bila okužba prisotna na večjem številu rastlin, pa so bili odrejeni ukrepi odstranitve vseh gostiteljskih rastlin. Namreč, s pregledom žarišča okužbe iz leta 2014 v Trenti in z laboratorijskimi analizami je bilo ugotovljeno, da izvedeni fitosanitarni ukrepi v 2014 niso izkoreninili okužbe na omenjenem območju. V primerjavi z ugotovljenim stanjem v letu 2014 se je okužba razširila.

2. *Ceratocystis fagacearum* – povzročitelj hrastove uvelosti

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Gliva *Ceratocystis fagacearum* (Bretz) Hunt (anamorf *Endoconidiophora fagacearum* Bretz; sinonim *Chalara quercina* Henry), ki povzroča hrastovo uvelost, v Sloveniji in v Evropi do zdaj še ni bila najdena. Uvrščena je v prilogo IAI Direktive Sveta 2000/29/ES. Gliva je avtohtona v Severni Ameriki in se na druge kontinente še ni razširila. Hrastova uvelost je tipična bolezen prevodnega sistema (traheomikoza). Gliva v prevodnih sistemih gostitelja oblikuje micelij in spore ter izloča stranske metabolne produkte, s čimer povzroča zamašitve prevodnih sistemov.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: *C. fagacearum* okuži hraste (*Quercus* spp.). Vse severnoameriške vrste hrasta so občutljive, še posebej vrste iz skupine rdečih hrastov (subgenus *Erythrobalanus*), ki običajno odmrejo v nekaj tednih od okužbe. Vrste iz skupine belih hrastov (subgenus *Lepidobalanus*) so na bolezen bolj odporne.

Geografska razširjenost: Severna Amerika.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Okolica skladišč uvožene hrastove hlodovine iz Združenih držav Amerike. V letih 2006 do 2010 je bila uvožena hrastova hlodovina skladiščena na dveh skladiščih:

- v Logatcu,
- v Celju.

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
- okolica (500 m) skladišč uvožene hrastove hlodovine - v gozdnih sestojih na širšem okoliškem območju skladišč uvožene hrastove hlodovine	26	2	0

V okviru načrtovanih pregledov v letu 2015 ni bilo ugotovljene navzočnosti glive *Ceratocystis fagacearum* na ozemlju Slovenije.

3. *Agrilus planipennis*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Jesenov krasnik (*Agrilus planipennis* Fairmaire, 1888) (Coleoptera: Buprestidae) je uvrščen v prilogo I.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES. Škodljivec v Evropi predstavlja veliko grožnjo za jesen, saj povzroča njegovo odmiranje.

Preiskavo smo v letu 2015 izvajali prvič.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: razvoj hroscev je vezan v glavnem na različne vrste jesena (*Fraxinus* spp.), vendar med njegove gostiteljske rastline spadajo tudi brest (*Ulmus* spp.), oreh (*Juglans* spp.) in različni oreskarji (*Pterocarya* spp.). V območjih izven svoje naravne razširjenosti ima vrsta izrazito unicujoč vpliv na svoje gostiteljske rastline, saj praviloma povzroči popoln propad napadenih dreves. V novih okoljih lahko vrsta unici tudi vrste gostiteljskih rastlin, ki v njenem naravnem okolju niso prisotne.

Geografska razširjenost: Jesenov krasnik je azijska vrsta hrosca, razširjen je v severovzhodni Kitajski, Mongoliji, na Korejskem polotoku, Japonskem, Tajvanu in Ruskem Daljnem Vzhodu. S pomočjo globalne trgovine se hitro siri v ostale dele sveta. Od tam je bil vnesen v ZDA, od koder se je razširil v Kanado. Navzoč je tudi na območju Moskve, od koder se širi proti zahodu in proti jugu.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- v bližini podjetij, ki uvažajo les in lesne proizvode gostiteljskih rastlin iz Severne Amerike in Azije - v gozdnih drevesnicah
Srednje tveganje:	- v parkih in na drugih javnih zelenih površinah
Majhno tveganje:	- v jesenovih sestojih

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Gozdovi, parki, gozdne drevesnice	28	3	0

V okviru programa je bilo opravljenih malo več pregledov od načrtovanih (20). Pri preiskavi v letu 2015 jesenov krasnik ni bil ugotovljen. Pri pregledih niso našli sumljivih znakov napada. Vsi trije odvzeti vzorci so bili negativni.

4. *Agrilus anxius*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Brezov krasnik *Agrilus anxius* (Gory, 1841) (Coleoptera: Buprestidae) je hrošč iz družine krasnikov in je uvrščen v prilogo I.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES. V Evropi bi lahko povzročil obsežno sušenje brez.

Preiskavo smo v letu 2015 izvajali prvič.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: *A. anxius* živi v vseh vrstah breze (*Betula* spp.). V Severni Ameriki je pomemben škodljivec brez v borealnih gozdovih, kjer so breze med najpomembnejšimi gradniki gozdov. Evropske breze (*B. pubescens* in *B. pendula*) so v Severni Ameriki mnogo bolj dovzetne za napad škodljivca kot tamkajšnje domorodne vrste.

Geografska razširjenost: razširjen je v severni Ameriki (Kanada in ZDA). V Evropi škodljivec do sedaj ni bil ugotovljen.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- v bližini podjetij, ki uvažajo les in lesne proizvode gostitljskih rastlin iz Severne Amerike - v gozdnih drevesnicah
Srednje tveganje:	- v parkih in na drugih javnih zelenih površinah
Majhno tveganje:	- v brezovih sestojih

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Gozdovi, parki, gozdne drevesnice	27	3	0

V okviru programa je bilo opravljenih malo več pregledov od načrtovanih (20). Pri preiskavi v letu 2015 niso bili nikjer ugotovljeni sumljivi znaki napada brezovega krasnika. Vsi odvzeti vzorci so bili negativni.

II. REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI, ZA KATERE VELJAJO EU NUJNI UKREPI

1. *Anoplophora chinensis*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Kitajski kozliček *Anoplophora chinensis* (Coleoptera, Cerambycidae) je uvrščen v prilogo I.A.I direktive Sveta 2000/29/ES. Zaradi številnih vnosov s sadikami javorja s Kitajske je bil sprejet izvedbeni sklep Komisije št. 2012/138/EU o nujnih ukrepih za preprečevanje vnosa vrste *Anoplophora chinensis* (Forster) v Unijo in njenega širjenja v Uniji, ki je bil spremenjen leta 2014. Škodljivec predstavlja veliko grožnjo za številne pomembne lesnate rastline, med njimi so tako drevesne vrste kot tudi grmovnice. Škodo povzroča ličinka, ki vrta rove v spodnjem delu debla in v koreninah. Preiskavo za kitajskega kozlička izvajamo v Sloveniji že od leta 2008 dalje. Škodljivec do sedaj ni bil ugotovljen.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: kitajski kozliček je polifag, ki napada številne listavce in grmovnice. V Evropi je bil doslej najden na več kot 40 lesnatih rastlinah. V Evropi je bil najpogosteje najden na javorju (*Acer* sp.), našli pa so ga tudi na jelši (*Alnus* sp.), brezi (*Betula*), gabru (*Carpinus* sp.), bukvi (*Fagus* sp.), platani (*Platanus* sp.), topolu (*Populus* sp.), hrastu (*Quercus* sp.), vrbi (*Salix* sp.), brestu (*Ulmus* sp.), leski (*Corylus* sp.), drenu (*Cornus* sp.), vrtnicah (*Rosa* sp.) in lorovikovcu (*Prunus laurocerasus*). Na Japonskem je hud škodljivec agrumov (*Citrus* sp.), lahko pa napade tudi jablane (*Malus* sp.) in hruške (*Pyrus* sp.).

Geografska razširjenost: kitajski kozliček je bil v EU vnesen predvsem s sadikami javorja (*Acer* sp.) s Kitajske ter z bonsaji. V Evropi je bil prvič najden leta 2000 v Italiji (Lombardija, Lacij). V letih pred 2010 je bil večkrat ugotovljen predvsem v pošiljkah sadik javorja, ki so bile uvožene s Kitajske in so bile nato v prodaji v več državah članicah EU. Države, od koder so poročali o najdbah *A. chinensis*: Francija, Švica, Nemčija (Bavarska), Italija (Lombardija, Lacij, Toskana), Nizozemska, Velika Britanija (Guernsey), Litva, Hrvaška (Zadar). Ukrepi eradikacije niso bili uspešni tam, kjer so bili izbruhi ugotovljeni, ko se je škodljivec že razširil, npr. v Lombardiji v Italiji, večinoma pa so bili izbruhi izkoreninjeni, npr. na Nizozemskem.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- prenos jajčec, ličink ali bub s pošiljkami sadik ali bonsajev gostiteljskih rastlin, nedavne zasaditve s sadikami javorja s Kitajske
Srednje tveganje:	- drevoredi; parki; sadovnjaki; gozdne drevesnice; primestni gozdovi; prenos z lesenim pakirnim materialom (LPM)
Majhno tveganje:	- prenos po naravni poti prek migracije hrošča na vzhod iz okuženih regij v severni Italiji

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Gozdovi, javne površine, gozdne drevesnice, vrtovi, ekstenzivni sadovnjaki	651	7	0

Pri preiskavi v letu 2015 ni bila ugotovljena navzočnost kitajskega kozlička. Vsi odvzeti vzorci so bili negativni.

Opravljen je bilo večje število pregledov; na vseh predvidenih lokacijah za *A. glabripennis* so bili opravljeni obenem tudi pregledi na navzočnost *A. chinensis*, zato je število pregledov toliko večje. Odvzeto je bilo manjše število vzorcev, kot je bilo načrtovano, ker na večini lokacij pregleda ni bilo znakov napada.

2. *Anoplophora glabripennis*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Azijski kozliček (*Anoplophora glabripennis*) (Coleoptera, Cerambycidae) je uvrščen v prilogo I.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES. Zaradi številnih izbruhov je bil leta 2015 sprejet Izvedbeni sklep Komisije 2015/893/EU o ukrepih za preprečevanje vnosa in širjenja vrste *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky) v Unijo in njenega širjenja v Uniji. Škodljivec predstavlja grožnjo za številne lesnate rastline, škodo povzroča ličinka, ki vrta rove v zgornjem delu debla in v debelejših vejah. V Sloveniji izvajamo preiskavo za navzočnost azijskega kozlička od leta 2008 dalje. Škodljivec do sedaj ni bil ugotovljen.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: v Evropi najpogosteje napada različne vrste javorja (pisanolistni javor jesenovec (*Acer negundo*), srebrni javor (*A. saccharinum*), sladki javor (*A. saccharum*), ostrolistni javor (*A. platanoides*), gorski javor (*A. pseudoplatanus*) in maklen (*A. campestre*)), brezo (*Betula* sp.), navadni divji kostanj (*Aesculus hippocastanum*), različne vrste topolov (*Populus* sp.) in vrbe (*Salix* sp.). Gostiteljske rastline azijskega kozlička pa so prav tako jelša (*Alnus* sp.), gaber (*Carpinus* sp.), bukev (*Fagus sylvatica*), jesen (*Fraxinus* sp.), tulipanovec (*Liriodendron tulipifera*), platana (*Platanus* sp.), sofora (*Sophora* sp.), jerebika, mokovec, brek, skorš (*Sorbus* sp.), navadna robinija (*Robinia pseudoacacia*), šipek (*Rosa* sp.), brest (*Ulmus glabra*), jablana (*Malus* sp.), murva (*Morus* sp.), koščičarji (*Prunus* sp.) in hruška (*Pyrus* sp.).

Geografska razširjenost: Hrošč izvira iz Kitajske in Koreje, v Aziji je razširjen tudi na Japonskem in na Tajvanu. Od tam je bil zanesen v ZDA, kjer se je razširil v številna območja Severne Amerike. Škodljivec je bil v Evropo večkrat vnesen z lesenim pakirnim materialom pri uvozu kamnitih materialov s Kitajske. V večini primerov so ga odkrili na drevesih v okolici skladišč uvoznikov na več lokacijah v Nemčiji ter v Italiji in Avstriji, najden je bil tudi v Belgiji, na Nizozemskem, v Italiji, Veliki Britaniji, Franciji, na Poljskem in v Švici. V Avstriji in Franciji so napad uspeli izkoreniniti, vendar je eradikacija trajala več let.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- vnos škodljivca prek okuženega LPM v pristaniščih, transportnih terminalih letališč in mednarodnih logističnih centrih - vnos škodljivca prek LPM pri uvoznikih kamnitih materialov s Kitajske
Srednje tveganje:	- vnos škodljivca na mestih uvoza blaga v Slovenijo, zlasti pri uvozu blaga iz Azije in potencialnih gostiteljev v vrtnih centrih in vrtnarijah (preglede izvajajo fitosanitarni inšpektorji)
Majhno tveganje:	- prenos po naravni poti prek migracije hrošča na vzhod iz okuženih regij v severni Italiji

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Gozdovi, parki, gozdne drevesnice	645	7	0

Pri pregledih niso bili nikjer opaženi značilni znaki napada azijskega kozlička, vsi odvzeti vzorci so bili negativni.

Zaradi informacij o številnih novih najdbah v EU je bilo opravljeno večje število pregledov; na vseh predvidenih lokacijah za preglede na navzočnost *A. chinensis* so bili opravljeni tudi pregledi na navzočnost *A. glabripennis*, zato je število pregledov toliko večje. Odvzeto je bilo manjše število vzorcev, kot je bilo načrtovano, ker ni na večini lokacij pregleda ni bilo znakov napada.

3. *Xylella fastidiosa*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Bakterija *Xylella fastidiosa* (Wells in Raju) je uvrščena v prilogo I.A.I Direktive 2000/29. Zaradi nevarnosti, ki jo *X. fastidiosa* pomeni za Evropo, je bil sprejet Izvedbeni sklep Komisije št. 2015/789/EU, ki je bil zaradi novih izbruhov in novih gostiteljskih rastlin že spremenjen.

Vrsta *X. fastidiosa* je genetsko zelo raznolika, znane so vsaj 4 podvrste, ki imajo različne gostiteljske rastline.

V pokrajini Apulija na jugu Italije je *X. fastidiosa* povzročila obsežno propadanje oljk.

V Sloveniji izvajamo program preiskave za *X. fastidiosa* od leta 2014 dalje. Navzočnost bakterije do sedaj ni bila ugotovljena.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: mnoge lesnate in tudi zelnate rastline, med njimi so pomembne gojene rastline, številne okrasne ter prosto rastoče rastline. Skupno obsega 359 rastlinskih vrst. V Evropi so bile doslej ugotovljene naslednje gostiteljske rastline:

V Italiji (*X. fastidiosa* ssp. *pauca*): oljka (*Olea europaea*), oleander (*Nerium oleander*), mandljevcevec (*Prunus dulcis*), češnja (*Prunus avium*), madagaskarski zimzelen (*Catharanthus*), zimzelen (*Vinca*), navadna žuka (*Spartium junceum*), divji špargelj (*Asparagus acutifolius*), navadna mirta (*Myrtus communis*), rožmarin (*Rosmarinus officinalis*), kozja češnja (*Rhamnus alaternus*), mirtolistna grebenuša (*Polygala myrtifolia*), *Cistus creticus*, *Grevillea juniperina*, lovor (*Laurus nobilis*), *Dodonea viscosa purpurea*, lavanda (*Lavandula angustifolia*), *Myoporum insulare*.

V Franciji (*X. fastidiosa* ssp. *multiplex*): mirtolistna grebenuša (*Polygala myrtifolia*), navadna žuka (*Spartium junceum*), javor (*Acer pseudoplatanus*), *Cistus monspeliensis*, *Cistus salviifolius*, *Cytisus racemosus*, *Genista ephedroides*, *Hebe* sp., lavanda (*Lavandula angustifolia*, *Lavandula dentata*, *Lavandula stoechas*), mirta (*Myrtus communis*), pelargonija (*Pelargonium graveolens*), mirabolana (*Prunus cerasifera*), hrast plutovec (*Quercus suber*), rožmarin (*Rosmarinus officinalis*), valencijska šmarna detelja (*Coronilla valentina*), mnogocvetna vrtnica (*Rosa x floribunda*).

V EU je bila *X. fastidiosa* ugotovljena tudi na kavovcu (*Coffea*).

Geografska razširjenost: *X. fastidiosa* je razširjena v Severni, Srednji in Južni Ameriki. Pojavlja se tudi na Tajvanu in na bližnjem vzhodu (Iran, Indija). Leta 2013 je bila ugotovljena v Italiji (provinca Lecce v pokrajini Apulija) in leta 2015 tudi v Franciji (Korzika in Azurna obala).

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- oljčniki in posamezna drevesa oljk v vrtovih posajena v zadnjih petih letih na območjih v Slovenski Istri, Goriških Brdih in Vipavski dolini. Posebno pozornost se nameni oljčnikom, ki so bili v zadnjih treh letih posajeni s sadikami iz Italije. - rastline oleandrov, mandljevcev, češenj in breskev, in druge gostiteljske rastline <i>X. fastidiosa</i>, posajene v zadnjih petih letih na zgoraj omenjenih območjih, če sadike izvirajo iz Italije.
Srednje tveganje:	- ostali oljčniki in posamezna drevesa oljk v vrtovih na območjih v Slovenski Istri, Goriških Brdih in Vipavski dolini

	- vinogradi po vsej Sloveniji
<i>Majhno tveganje:</i>	- ostale gostiteljske rastline <i>X. fastidiosa</i> kjerkoli v Sloveniji

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število pregledanih rastlin	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
nasadi, javne površine, vrtovi	338	64	0

Zaradi zahtev Evropske komisije za povečanje obsegov programov preiskav v državah članicah, je bilo opravljenih več pregledov od prvotno načrtovanih (240) in odvzetih več vzorcev od prvotno načrtovanih (45). V preiskavi so bili odvzeti vzorci oljk, češenj, trte ter okrasnih rastlin, kot so oleander, rožmarin, lavanda, mirtolistna grebenuša in druge. Največ vzorcev je bilo odvzetih na Primorskem, kjer obstaja največje tveganje za vnos in širjenje bolezni. Vsi odvzeti vzorci so bili negativni.

4. *Bursaphelenchus xylophilus* – borova ogorčica

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Borovo ogorčico uvrščamo med izredno nevarne zajedavce iglavcev, saj lahko v eni vegetacijski sezoni povzroči odmiranje velikih sestojev vseh starosti. Gospodarsko škodo lahko povzroči predvsem na borih (rod *Pinus*), v manjši meri pa tudi na drugih iglavcih. Če se borova ogorčica vnese in razširi na določenem območju je težko obvladljiva, saj je vezana na prenos s hrošči rodu *Monochamus* in se lahko v eni rastni sezoni nenadzorovano razširi na večja in včasih tudi težko dostopna območja. Edini učinkovit način obrambe je preprečevanje vnosa v naravno okolje, v primeru le tega pa je potrebno takojšnje ukrepanje, da se zatre zgodnji napad na manjših območjih in s tem prepreči njeno nadaljnje širjenje. Širjenje borove ogorčice na večje razdalje omogoča človek z mednarodnim trgovanjem z lesom in lesenimi proizvodi. Lokalno pa se v največji meri ogorčice širijo s pomočjo kozličkov rodu žagovinarjev (*Monochamus*). Uvrščena je v Prilogo IAI Direktive Sveta 2000/29/ES.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: večina vrst rodu *Pinus*, za razvoj bolezni, ki jo povzroča pa so najbolj občutljive: *P. bungeana*, *P. densiflora*, *P. luchuensis*, *P. massoniana*, *P. nigra*, *P. pinaster*, *P. sylvestris* in *P. thunbergii*. Kot gostitelji lahko nastopajo tudi drugi iglavci (*Larix*, *Abies*, *Picea*), vendar so poročila o škodah, povzročenih na njih skromna.

Geografska razširjenost: Severna Amerika, Azija. Leta 1999 je bila vrsta *B. xylophilus* ugotovljena na Portugalskem na vrsti *P. pinaster* Ait. Od takrat dalje so na Portugalskem poskušali vrsto izkoreniniti, vendar so bili do sedaj vsi poskusi neuspešni. Od tam se je razširila na omejeno območje v Španijo.

B. OBMOČJA TVEGANJA

<i>Največje tveganje:</i>	- okolica žag, kjer je prisoten les iglavcev iz mednarodne trgovine (ZGS) - okolica točk izrazite mednarodne trgovine (Luka Koper in letališče na Brniku)
<i>Srednje tveganje:</i>	- Primorska, kjer so ugodni klimatski pogoji ter razširjenost črnega bora blizu zaradi širjenja iz točk potencialnega vnosa
<i>Majhno tveganje:</i>	- okolice lokalnih distributerjev lubja iz Portugalske - gozdne drevesnice ter neposredna okolica - gozdni sestoji izven območij z največjim in srednjim tveganjem

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
gozdni sestoji, pregled borovih dreves v Luki Koper in letališču na Brniku ter okolici, okolica žag, gozdne drevesnic ter neposredna okolica	160 (271 ha)	65 iz propadajočih dreves iglavcev	0

Ogorčice rodu *Bursaphelenchus* so bile potrjene v dveh vzorcih iz lokacije Bizovik. Vzorci so bili negativni na borovo ogorčico, dokazana je bila prisotnost vrste *B. pinasteri*. Vsi vzorci, ki so bili analizirani v sklopu preiskave borove ogorčice v 2015 so bili negativni na borovo ogorčico *B. xylophilus*. Število zdravstvenih pregledov je večje kot načrtovano zaradi vzorčenja inšpekcijskih vzorcev.

5. *Phytophthora ramorum* – fitoftorna sušica vejic

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Gliva *Phytophthora ramorum* ima micelij iz pretežno nedeljenih hif. Okuženi so le nadzemni deli rastlin- listi, veje, drevesna skorja. Kadar je dovolj vlage nastajajo na listih nekaterih gostiteljev, npr. na rododendronu in japonskem macesnu, trosovniki. Ta lastnost močno poveča sposobnost razširjanja organizma. Zračni tok in vodne kapljice ob dežju, megli ali namakanju prenesejo trosovnike na zdrave rastline.

Status v Sloveniji: »Odsoten, izkoreninjen«.

Gostiteljske rastline: V svetovnem merilu je znanih blizu 130 vrst gostiteljskih rastlin, večinoma lesnatih. Gostitelji, pri katerih je bila v Evropi bolezen potrjena, so med okrasnimi rastlinami vrste iz rodov *Rhododendron*, *Viburnum*, *Pieris*, *Camellia*, *Arbutus*, *Kalmia*, *Leucothoe*, *Magnolia*, *Syringa* in še nekatere. Med drevesnimi vrstami so gostitelji tako listavci (bukev, jesen, breza, nekatere vrste hrastov, navadni kostanj...) kot iglavci (japonski macesen, sitka, lawsonova pacipresa...). Gostitelj je tudi borovnica *Vaccinium myrtillus*.

Geografska razširjenost: Bolezen je razširjena v nekaterih delih ZDA (Kalifornija, Oregon), Kanadi in od leta 2013 je omejeno razširjena tudi v Indiji. V Evropi so o pojavu fitoftorne sušice vejic v drevesnicah doslej poročali v več kot 20 državah. V večini evropskih držav, kjer je bolezen bila ugotovljena, je omejeno navzoča v drevesnicah, v vrtnih nasadih okrasnih rastlin, v parkih ali na posamičnih drevesih. Izjema je pojav bolezni na japonskem macesnu (*Larix kaempferi*) v Združenem Kraljestvu in na Irskem, kjer se je fitoftorna sušica vejic že razširila. V Sloveniji je bilo od leta 2003 le nekaj najdb okuženih okrasnih rastlin v drevesnicah, parkih ali vrtovih. Po ukrepih za izkoreninjanje bolezni, se ta ni nikjer razširila. Bolezen občasno potrdimo na prodajnih mestih na rastlinah (*Rhododendron*, *Viburnum*, *Pieris*), ki so bile pridelane v drugih evropskih državah.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- lokacije, kjer so bile sajene okrasne gostiteljske rastline (parki in javne površine), predvsem brogovite ali tiste iz družine vresovk ter gozdne drevesnice, kjer pridelujejo tudi okrasne rastline
Srednje tveganje:	- gozdovi v bližini nasadov okrasnih gostiteljskih rastlin in primestni gozdovi, kjer so sprehajalne poti
Majhno tveganje:	- v gozdovih

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
parki, vrtovi, javne površine, gozdne drevesnice in gozd	230	40	0

V letu 2015 fitoftorna sušica vejic ni bila potrjena na ozemlju Slovenije.

6. *Gibberella circinata* – borov smolasti rak

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Borov smolasti rak je nevarna bolezen, ki jo povzroča patogena gliva *Gibberella circinata* Nirenberg & O'Donnell. Gliva je uvrščena na EPPO A2 seznam. V Evropski uniji je bolezen regulirana z Odločbo Komisije (2007/433/ES) o začasnih nujnih ukrepih za preprečevanje vnosa glive *Gibberella circinata* Nirenberg & O'Donnell v Skupnost in njenega širjenja v Skupnosti.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Geografska razširjenost: Gliva verjetno izvira iz Severne Amerike. Bolezen so prvič ugotovili leta 1946 v Severni Karolini v ZDA, nato v Kaliforniji (1986), na Japonskem (1990), v Južni Afriki (1994), Mehiki (1999) in Čilu (2001). V Evropo je bila vnesena na začetku 21. stoletja. Leta 2005 so jo prvič zasledili v Španiji, kasneje pa še v Italiji, Franciji in na Portugalskem. V Italiji in Franciji so jo izkoreninili.

Gostiteljske rastline: Glavni gostiteljski rastlini sta bor (*Pinus* spp.) in navadna ameriška duglazija (*Pseudotsuga menziesii*). V Severni Ameriki so njeni najpomembnejši gostitelji *P. elliotii*, *P. palustris*, *P. patula*, *P. radiata*, *P. taeda*, *P. virginiana*. Zabeležena je bila še na drugih vrstah borov, vključno z evropskimi vrstami, kot so alepski bor (*P. halepensis*), obmorski bor (*P. pinaster*), črni bor (*P. nigra*) in rdeči bor (*P. sylvestris*). Duglazija je pomembna za prenos bolezni, vendar se na njej poškodbe ne pojavljajo.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Pregledi in vzorčenja so potekala (razvrščeno po stopnji nevarnosti vnosa oz. pojava):

Največje tveganje:	- v skladišču semena
Srednje tveganje:	- v gozdnih drevesnicah
Majhno tveganje:	- v parkih in na drugih javnih zelenih površinah - v borovih sestojih

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov (lokacij)	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
gozdni sestoji, gozdne drevesnice, skladišča gozdnega semena, javne površine (parki)	48	3 (na rastlinah) 4 (seme)	0

V okviru programa je bilo zaradi stanja na terenu odvzetih več vzorcev od načrtovanih (40). V letu 2015 borov smolasti rak ni bil potrjen na ozemlju Slovenije. Število zdravstvenih pregledov je večje kot načrtovano zaradi vzorčenja inšpekcijskih vzorcev.

7. *Epitrix* spp.

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Krompirjevi bolhači so zelo majhne žuželke, velikosti 1,5-2 mm. Spadajo v družino lepenjcev (Chrysomelidae). Uvrščeni na sezname EPPO: *Epitrix subcrinita* (Leconte) in *Epitrix tuberis* (Gentner) (oba EPPO A1) ter *Epitrix cucumeris* (Harris) in *Epitrix similaris* (Gentner) (oba EPPO A2). Krompirjeve bolhače je mogoče prenesti s krompirjevi gomolji (skupaj z odraslimi bolhači in ličinkami) ter z zemljo (bube) iz držav, kjer so prisotni krompirjevi bolhači (Portugalska, Španija).

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Geografska razširjenost: Krompirjevi bolhači izvirajo iz Severne Amerike. V Evropi je bila prva najdba potrjena na severnem delu Portugalske v letu 2004, ko so našli vrsti *E. cucumeris* in *E. similaris*, ki sta na Portugalskem še vedno prisotni. Leta 2008 so v Španiji (v Galiciji) prvič našli vrsto *E. similaris*, ki se je v letu 2014 razširila v Asturijo, leta 2015 pa so jo našli na območju Andaluzije, kjer je bilo ugotovljeno več izbruhov. O morebitni najdbi vrste *E. cucumeris* iz Španije ne poročajo. O najdbah krompirjevih bolhačev v ostalih delih Evrope trenutno ne poročajo. Krompirjevih bolhačev v okviru programa preiskave (2012-2015) v Sloveniji še nismo zasledili.

Gostiteljske rastline: krompir (*Solanum tuberosum*).

B. OBMOČJA TVEGANJA

<i>Največje tveganje:</i>	- krompirjeva polja v okolici skladišč ter prodajnih, kjer se skladišči in prodaja krompir (zlasti z območij, kjer so navzoči krompirjevi bolhači) vključno s polji semenskega krompirja - semenski posevki krompirja
---------------------------	---

C. REZULTATI

Lokacija pregleda (vizualni pregled in rumene lepljive plošče)	Število opazovanih lokacij	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev/število analiz (rumene lepljive plošče)
Celjska in Koroška regija	5	40	322
Primorska	3	21	-
Osrednja Slovenija	3	24	-
Dolenjska	4	32	-
Štajerska	3	24	-
Σ	18	141	322

V okviru programa je bilo glede na stanje na terenu opravljenih malo manj pregledov od načrtovanih (153). Spremljanje odraslih krompirjevih bolhačev se je izvajalo na 18 lokacija (njivah), kjer se je prideloval jedilni krompir. Skupaj je bilo preglednih 14,92 ha. Pregled semenskega krompirja se je izvajal na 71 lokacijah, v skupni velikosti 30,50 ha.

8. *Pomacea* sp.

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Orjaški vodni polži (*Pomacea* sp.) so *sladkovodni* polži, njihovo prvotno domovino predstavljajo Južna in Srednja Amerika ter Karibski otoki. Rod *Pomacea* obsega prek 100 vrst orjaških vodnih polžev. V naravnem okolju, ugodnem za njihov razvoj, so lahko zelo škodljivi tako za gojene rastlinske vrste kot tudi za rastlinske vrste močvirnih ekosistemov, saj se lahko hitro namnožijo, so polifagi in so zelo požrešni. Največjo škodo povzročajo pri pridelavi riža.

V Evropi je bil orjaški vodni polž (*Pomacea insularum*) v naravnem okolju prvič najden leta 2009 v Španiji v delti reke Ebro (polži so bili naključno izpuščeni iz akvarija), kjer se je hitro razširil na riževih poljih in povzročil veliko gospodarsko škodo. Zaenkrat iz drugih držav EU ne poročajo o najdbah orjaških vodnih polžev.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Zaradi nevarnosti, ki jo predstavljajo orjaški vodni polži za kmetijsko pridelavo in okolje v Evropski uniji, je Evropska Komisija sprejela Izvedbeni sklep Komisije 2012/697/ES z dne 8. novembra 2012 glede ukrepov za preprečevanje vnosa rodu *Pomacea* (Perry) v Unijo in njegovega širjenja znotraj Unije (UL L 311, 10. november 2012).

B. OBMOČJA TVEGANJA

Polži iz rodu *Pomacea* se lahko na nova območja vnašajo s pošiljkami vodnih rastlin in živih tropskih rib, namenjenih za akvarije, možen pa je tudi vnos z vodnimi rastlinami v prtljagi potnikov. Visoko tveganje za vnos predstavljajo vodne rastline, ki so namenjene za prodajo za sajenje v akvarije ali pa za prehranske namene. Na teh rastlinah bi namreč lahko bila jajčeca ali mladi polži. Polži se lahko širijo tudi s kmetijsko mehanizacijo, prenesejo pa se lahko tudi na plovilih, na primer na čolnih po vodnih kanalih.

Lokacije z najvišjo stopnjo nevarnosti vnosa oziroma pojava polžev iz rodu *Pomacea*:

Razvrstitev glede na tveganje	Naziv ekosistema/območja
1	poplavni travniki na Ljubljanskem polju (Ljubljansko barje)
2	poplavni travniki na Radenskem polju
3	porečje Ljubljanice, Krke, Drave, Mure, Save
4	namakalni sistemi (Pomurje, Podravje, Savinjska dolina, Goriška Brda, Vipavska dolina)
5	plitvine sladkovodnih jezer v okolici naselij (jezera v bližini večjih mest ali naselij)

C. REZULTATI

V letu 2015 je bilo izvedenih vseh načrtovanih 40 pregledov na 40 lokacijah, in sicer zlasti na samoniklih rastlinah v bližini stoječih/počasi tekočih voda ali na objektih v stoječih/počasi tekočih vodah. Na nobeni lokaciji niso bili potrjeni polži iz rodu *Pomacea*.

9. *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Bakterija *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* ima v Sloveniji status posebno nadzorovanega organizma. V skladu z izvedbenim sklepom Evropske komisije 2012/756/EU o ukrepih za preprečevanje vnosa bakterije *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* (Takikawa, Ichikawa, Serizawa, Tsuyumu in Goto) in njenega širjenja po Uniji, je Slovenija v letu 2012 začela izvajati program preiskav. Bakterija povzroča pri aktinidiji postopno sušenje poganjkov, cvetov in plodov, kasneje pa tudi celih rozg in trsov.

Status v Sloveniji: »Navzoč: samo na nekaterih območjih«

Gostiteljske rastline: glavna gostiteljska rastlina je aktinidija, rod *Actinidia* obsega več kot 50 različnih vrst in nad sto podvrst. Med občutljive vrste rodu *Actinidia* spadajo *Actinidia deliciosa*, *A. chinensis*, *A. arguta* in *A. kolomikta*. Vrste in sorte aktinidij so različno občutljive na različne izolate (populacije) bakterij *Psa*. Rumeno mesnate vrste aktinidije *A. chinensis* kultivarja 'Hort 16A' in 'Jin Tao' sta bolj občutljiva za okužbo z nekaterimi izolati *Psa* kot zeleno mesnata *A. deliciosa* kultivar 'Hayward', vendar so v zadnjih letih tudi okužbe sorte Hayward pogoste in povezane z veliko gospodarsko škodo.

Geografska razširjenost: bakterija *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* je bila prvič odkrita in izolirana na Japonskem leta 1984. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so poročali o izbruhu v Koreji, takrat je bila prvič najdena tudi v Italiji. Občasne posamične najdbe so se na območju srednje Italije ponavljale naslednjih 15 let, v letih 2007 in 2008 je v Italiji prišlo do prvih izbruhov, bakterija je v naslednjih letih povzročila veliko gospodarsko škodo. Bolezen je razširjena tudi v Franciji, Španiji, na Portugalskem, v Švici, odkrita je bila tudi v Grčiji. Prisotna je tudi v Novi Zelandiji in Čilu, ki sta poleg Italije največji svetovni pridelovalki aktinidije.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- intenzivni nasadi in posamezni trsi aktinidije v vrtovih in ob stanovanjskih objektih v spodnji Vipavski dolini, kamor so bile vnesene sadike aktinidije z okuženih območij
Srednje tveganje:	- intenzivni nasadi aktinidije v zgornji Vipavski dolini, Goriških Brdih in Slovenski Istri
Majhno tveganje:	- posamezni trsi aktinidij v vrtovih in ob hišah na celotnem območju Primorske

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Nasadi aktinidije in vrtovi	73	12	0

V okviru programa preiskave je bilo zaradi stanja na terenu opravljenih več zdravstvenih pregledov od načrtovanih (30). v letu 2015 niso bila odkrila nova žarišča bolezni, tako ostaja prisotnost bakterije omejena na dve lokaciji na območju Vogrskega v Spodnji Vipavski dolini.

III. POTENCIALNO NEVARNI NEREGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI V EU (EPPO OPOZORILNI SEZNAM IN NOVI)

1. Citrus bark cracking viroid (CBCVd) in Hop stunt viroid (HSVd)

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

CBCVd, ki povzroča hudo viroidno zakrnelost hmelja, spada med manj proučene viroide. Ker je kot edini viroid neposredno povezan s pokanjem skorje na trilstnem citronovcu (*Poncirus trifoliata*) je bil leta 2005 preimenovan v Citrus bark cracking viroid (CBCVd).

HSVd, ki povzroča viroidno zakrnelost hmelja, je poimenovan po hmelju, saj je to prvi gostitelj na katerem je bil identificiran in na katerem povzroča nevarno bolezen viroidno zakrnelost hmelja. Bolezen so prvič odkrili leta 1940 na Japonskem, kjer se je zaradi nepoznavanja povzročitelja hitro razširila in v obdobju 1950-1960 povzročila epifitocijo v hmeljiščih severne Japonske. Za HSVd je značilna visoka stopnja variabilnosti, saj so do sedaj odkrili več kot 90 različic, ki so filogenetsko urejene v pet skupin: slivov tip, hmeljev tip, citrus tip, sliva-citrus tip in sliva-hmelj-citrus tip.

Okužba rastlin s CBCVd in HSVd je sistemska in se je ne da ozdraviti. V hmeljiščih se viroida prenašata mehansko z okuženim rastlinskim sokom, ki ostaja na orodju pri izvajanju različnih agrotehničnih ukrepov. Do prenosa prihaja tudi pri preraščanju korenin okuženih in neokuženih rastlin. Čas do pojava prvih izrazitih bolezenskih znamenj se pri CBCVd giblje od 4 mesece – 1 leta po okužbi, za razliko od HSVd, kjer se pojavljajo 3-5 let po okužbi. Okužene rastline pri okužbi s CBCVd odmrejo v 3-5 letih. Pomemben vir širjenja predstavljajo tudi ostanki okuženih rastlin v katerih lahko viroid preživi do njihove razgradnje.

Viroida nista na seznamu karantenskih škodljivih organizmov v EU, na EPPO je CBCVd uvrščen na Opozorilni seznam. Zaradi velike gospodarske škode, ki jo lahko povzročata, so za HSVd od leta 2011, v Sloveniji, predpisani fitosanitarni ukrepi, z namenom preprečevanja vnosa in širjenja ter zatiranja. V letu 2015 je bil k tem ukrepom dodan še CBCVd.

Status v Sloveniji: »Navzoča, samo na nekaterih območjih, kjer rastejo gostiteljske rastline«.

Geografska razširjenost:

Huda viroidna zakrnelost hmelja, ki jo povzroča CBCVd, spada v skupino viroidov, ki jih v naravi ali v pridelovalnih območjih najdemo le na agrumih. V državah EU je bil na agrumih potrjen v Italiji in Grčiji, izven EU pa obstajajo poročila iz Južne Afrike, Tunizije, Sudana, Izraela, Turčije, Irana, Kitajske, Japonske in ZDA (Kalifornija in Teksas). Prisotnost CBCVd na hmelju je potrjena samo na območju Slovenije.

Viroidna zakrnelost hmelja, ki jo povzroča HSVd, je prisotna v naslednjih hmeljarskih območjih:

- Japonska, 1940 (Yamamoto s sod., 1973)
- Južna Koreja, 1988 (Lee s sod., 1988)
- ZDA, 2004 (Eastwell in Nelson, 2007)
- Kitajska, 2007 (Guo s sod., 2008)
- Slovenija, 2007 (Radisek s sod., 2012)

Gostiteljske rastline:

CBCVd v naravi in v pridelovalnih območjih najdemo samo na rastlinah iz rodu *Citrus*, na trilstnem citronovcu (*Poncirus trifoliata*), ki se uporablja kot podlaga na katero se cepijo agrumi ter v Sloveniji na hmelju (*Humulus lupulus*).

HSVd ima širok spekter gostiteljskih rastlin med katerim najdemo agrume, hruške, breskve, marelice, slive, mandljevce, žižulo, vinsko trto in kumare. Na večini od teh se ohranja v obliki latentnih okužb, ki jih težko opazimo, medtem ko izrazita bolezenska znamenja s povzročanjem gospodarske škode najdemo poleg hmelja le še na agrumih, breskvah, marelicah, slivah in kumarah.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- okužena območja v Sloveniji, kjer je bila potrjena navzočnost viroidne zakrnelosti hmelja, objavljena na spletni strani UVHVVR. To so: okužena posestva, okužena hmeljišča
Srednje tveganje:	- nasadi, ki mejijo z okuženimi nasadi ter nasadi, ki so povezani z okuženimi območji (skupna obdelava, hmeljevina, sadilni material, oprema...).
Majhno tveganje:	- ostali del ogroženega območja Slovenije (vsa pridelovalna območja hmelja).

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število negativnih vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
hmeljišča	100	100	79 na CBCVd 0 na HSVd

V okviru programa je bilo zaradi stanja na terenu odvzetih več vzorcev od načrtovanih (80). V letu 2015 ni bilo vzorcev, ki bi bili okuženi s HSVd, kar dokazuje, da je glavni vir okužb CBCVd. Rezultati preiskave kažejo, da smo z izvajanjem ukrepov v zadnjih letih uspeli zadržati bolezen na že okuženih kmetijah (na 13 od 120), vendar znotraj teh še vedno prihaja do širjenja na nove nasade (37 nasadov okuženih do 2015). Večina na novo okuženih nasadov (7) sicer zajema relativno malo število obolelih rastlin, vendar vsako novo okuženo hmeljišče povečuje skupen obseg okuženih površin in tako otežuje proces nadzora in preprečevanja širjenja. Bolezen je bila v letu 2015 potrjena na hmeljiščih, ki pokrivajo površino 61,5 ha. V letu 2015 je bilo ugotovljenih 2629 okuženih rastlin. Zaradi visoke stopnje okužbe v posameznem nasadu je bilo v celoti izkrčenih 7,45 ha površin. V ostalih nasadih pa so bile izkrčene okužene rastline in rastline na razdalji do 2 m levo in desno od okužene rastline. Še naprej bomo izvajali izkoreninjenje in tako preprečili veliko gospodarsko škodo.

2. *Aromia bungii*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Aromia bungii (Faldermann) je hrošč iz družine Cerambycidae. Odrasel hrošč je sijoče modročrn. Nadvratni ščit je živo rdeč in ob strani izrazito koničast (trnast). Hrošč je velik od 22 - 38 mm. Samci so manjši od samic in imajo daljše tipalke. Razvoj hrošča poteka od 2 do 3 leta. Mlade ličinke vrtajo rove pod skorjo v deblih ali debelejših vejah, dorasle pa se zavrtajo globlje v les, kjer se zabubijo. Pri tem iz rogov izmetavajo žagovino, ki je eden od znamenj napada škodljivca. Podnebne razmere so pri nas ugodne za razvoj in preživetje škodljivca.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«

Geografska razširjenost: Hrošč izvira iz držav vzhodne in centralne Azije (Kitajska, Mongolija, Koreja, Tajvan, Vietnam). V Italiji je bil ugotovljen na dveh lokacijah: v pokrajini Kampanja (v bližini Neaplja) in v Lombardiji so bile ugotovljene le prestrežbe. V Sloveniji še ni bil ugotovljen.

Gostiteljske rastline: *Prunus* spp.: *P. americana*, *P. armeniaca*, *P. domestica*, *P. domestica* ssp. *insititia*, *P. mume*, *P. persicae* in *P. japonica*. Potencialne gostiteljske rastline so tudi oljka (*Olea europea*), kaki (*Diospyros virginiana*), granatno jabolko (*Punica granatum*), bambus (*Bambusa textilis*) ter različne vrste topolov (*Populus* spp.). V Italiji je bil ugotovljen na breskvi, marelici in češnji, v Nemčiji pa na slivi.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- s transportom (uvoz in distribucija) in s premeščanjem LPM iz držav vzhodne in centralne Azije
Srednje tveganje:	- vnos škodljivca z okuženimi sadikami ali sadilnim materialom gostiteljskih rastlin
Majhno tveganje:	- prenos po naravni poti prek migracije hrošča iz držav EU (Italija, Nemčija)

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev/število analiz
intenzivni/ekstenzivni nasadi, vrtovi, parki in drevoredi (okolica skladišč in mednarodnih logističnih centrov)	89	3
Σ	89	3

V okviru programa je bilo opravljenih več pregledov od načrtovanih (80). Najštevilčnejše pregledane rastlinske vrste so bile topoli (*Populus* sp.) in češnje (*Prunus avium*). Pregledi so bili opravljeni na vrtovih (56 pregledov), na javnih zasajenih površinah (28), na nabrežju rek (2), v intenzivnem sadovnjaku (1) in ostalih rastiščih (2). Skupno so bili odvzeti 3 vzorci (les topola in les dveh češenj).

3. *Strauzia longipennis*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Sončnična stebelna vrtalka (*Strauzia longipennis*) je žuželka, ki spada v red Diptera (družina Tephritidae). Zaradi gojenja sončnic, zlasti v severovzhodni Sloveniji in široke razširjenosti laške repe (topinambura) ob večjih rekah in vodotokih ter na ruderalnih rastiščih, je njena naselitev in ustalitev v Sloveniji možna in zelo verjetna. Razvije 1 rod na leto.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«

Geografska razširjenost: Sončnična stebelna vrtalka je nearktična vrsta, splošno razširjena v ZDA in Kanadi. V Evropi je bila prvič ugotovljena v severni Nemčiji (2010), za zdaj razširjena le v zveznih deželah Berlin in Brandenburg (2014). Ni poročil, da bi se pojavila še v kateri drugi državi članici EU. V Sloveniji pojavljanje sončnične stebelne vrtalke doslej v okviru preiskave v letu 2015 ni bilo ugotovljeno.

Gostiteljske rastline: sončnica (*Helianthus annuus*) in laška repa ali topinambura (*Helianthus tuberosus* L.)

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- s transportom (uvoz in distribucija) in s premeščanjem LPM iz držav vzhodne in centralne Azije
Srednje tveganje:	- vnos škodljivca z okuženimi sadikami ali sadilnim materialom gostiteljskih rastlin
Majhno tveganje:	- prenos po naravni poti prek migracije hrošča iz držav EU (Italija, Nemčija)

C. REZULTATI

Lokacija pregleda (vizualni pregled in rumene lepljive plošče)	Število opazovanih lokacij	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev/število analiz (rumene lepljive plošče)
Štajerska	6	49	26
Primorska	3	16	16
Dolenjska	2	13	5
Savinjska dolina	6	24	24
Osrednja Slovenija	3	11	11
Σ	20	113	82

V okviru programa je bilo opravljenih več pregledov od načrtovanih (82). Vsi pregledi in analizirani vzorci na navzočnost sončnične stebelne vrtalke (*Strauzia longipennis*) so bili v letu 2015 negativni. Ugotavljamo, da se sončnična stebelna vrtalka v Sloveniji (še) ne pojavlja.

4. *Heterodera zeae*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Heterodera zeae je cistotvorna ogorčica. Škodljiva vrsta lahko v zemlji brez prisotnosti gostiteljskih rastlin preživi daljša obdobja. Ogorčica lahko preživi in ohrani vitalne ciste v njivskih razmerah do dveh let. Drugostopenjska ličinka, edina gibljiva oblika škodljivca, se lahko ob iskanju primerne gostitelja premakne za največ en meter. Škodljiva vrsta spada med sedentorne semi-endoparazite, ki se hranijo in razmnožujejo na gostiteljskih koreninah. Že manjša populacija ogorčic (6 ličink /100g tal) lahko povzroči izpade pridelka koruze do 30 %. Cistotvorne ogorčice vrste *H. zeae* se aktivno širijo v tleh zelo počasi.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Geografska razširjenost: Opisana v Indiji, kjer je tudi splošno razširjena. Kasneje je bila ugotovljena tudi v Pakistanu, Egiptu, ZDA, na Tajskem, Nepal, na Portugalskem in Grčiji. V Evropi je bila prvič ugotovljena na Portugalskem (2002) na treh lokacijah. Leta 2009 so jo ugotovili v Grčiji v posevku koruze, kjer so rastline kazale znamenja napada, kot so venenje in zakrnelost. Vrsta cistotvorne ogorčice *H. zeae* v Sloveniji še ni bila ugotovljena.

Gostiteljske rastline: koruza (*Zea mays*), oves (*Avena sativa*), ječmen (*Hordeum vulgare*), proso (*Panicum miliaceum*), pšenica (*Triticum aestivum*), sudanska trava (*Sorghum sudanense*), sirek (*Sorghum vulgare*), in druge trave kot je lisičji rep (*Alopecurus pratensis*) ter drugi gostitelji kot sta paprika (*Capsicum annuum*) in paradižnik (*Solanum lycopersicon*)

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- njivski posevki koruze v monokulturi oz. ozkem kolobarju
Srednje tveganje:	- njivski posevki žit v ozkem kolobarju
Majhno tveganje:	- posevki koruze in žit ter nasadi paprike in paradižnika

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev/število analiz
zavarovani prostori in na prostem (zemlja + rastlinski material)	27	80
Σ	27	80

V sklopu preiskav v letu 2015 cistotvornih ogorčic vrste *H. zeae* niso bile ugotovljene. Več kot 80 % vzorcev je bilo pobranih na površinah zasejanih s koruso in žiti. Skupaj je bilo vzorčeno 80 vzorcev (42,6 ha), od tega 44 vzorcev zemlje pobranih na njivskih površinah zasejanih s koruso (24,3 ha), 20 vzorcev na njivskih površinah zasejanih s pšenico (10,3 ha) ter 16 vzorcev na površinah, ki so v kolobarju z žiti (8 ha). Med vegetacijo je bilo opravljenih 27 vizualnih pregledov zdravstvenega stanja rastlin, kar je malo manj od načrtovanega (40). V vzorcih zemlje so bile ugotovljene le nevitalne ciste rodu *Heterodera* (22) in *Globodera* (9).

5. *Meloidogyne ethiopica*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Meloidogyne ethiopica Whitehead je ogorčica koreninskih šišek in jo uvrščamo med obligatne rastlinske endoparazite. Je ena izmed več kot 90 opisanih vrst rodu *Meloidogyne* Göldi, Nematoda. Ogorčice se hranijo in razmnožujejo v koreninah, na katerih posledično povzročajo koreninske šiške oziroma zadebelitve. Leta 2003 smo njeno zastopanost prvič potrdili v Sloveniji. Ugotovljena je bila v rastlinjaku na rastlinah paradižnika v vasi Dornberk na Primorskem. Ponovno je bila najdena v letu 2015 (Šmartno ob Savi). Uvedeni so bili ukrepi za njeno eradikacijo. Ogorčice koreninskih šišek vrste *M. ethiopica* vplivajo na rast korenin. Pogosto so rastline zakrnele, venijo, izgubijo barvo ter dajejo videz venenja. Na koreninskem delu napad prepoznamo po nastanku večjih ali manjših šišek. Širjenje ogorčic iz napadenih korenin je zelo počasno, saj se lahko na leto premaknejo samo za nekaj metrov od žarišča okužbe.

Status v Sloveniji: »Prehoden: v postopku izkoreninjenja«

Geografska razširjenost: Leta 1968 je Whitehead prvič opisal vrsto *M. ethiopica*, katero je izoliral iz korenin paradižnika iz Tanzanije. O najdbi ogorčice *M. ethiopica* so poročali še iz Kenije, Etiopije, Mozambika, Zimbabveja ter Republike Južne Afrike, pa tudi iz Južne Amerike, in sicer iz Brazilije, Peruja in Čila. V Južni Ameriki so označili ogorčico *M. ethiopica* za najpogostejše najdeno vrsto ogorčice koreninskih šišek na vinski trti ter kiviju. Leta 2012 se je ta vrsta našla tudi v dveh evropskih državah, v Grčiji in Italiji. Leta 2013 pa so o njeni najdbi poročali tudi iz Turčije, kjer največ škode povzroča predvsem pri pridelavi zelenjadnic v rastlinjaki.

Gostiteljske rastline: ogorčica je izrazit poliofag, napada različne zelenjadnice in poljščine, kivi

B. OBMOČJA TVEGANJA

<i>Največje tveganje:</i>	- pridelava zelenjave v zaprtih prostorih (plastenjaki, steklenjaki) na območju Primorske
<i>Srednje tveganje:</i>	- pridelava zelenjave, sadja in drugih kmetijskih rastlin na prostem na območju Primorske
<i>Majhno tveganje:</i>	- pridelava zelenjave, sadja in drugih kmetijskih rastlin na prostem na ostalih območjih po Sloveniji.

C. REZULTATI

V letu 2015 je bilo skupno analiziranih 80 vzorcev zemlje in rastlinskega materiala, od tega 64 njivske površine (39,3 ha) in 16 trajni nasadi (3,7 ha). V zaprtih prostorih je bilo odvzetih cca. 60% vzorcev. En vzorec je bil pozitiven na ogorčice koreninskih šišek *M. ethiopica*. V 31 vzorcih je bila potrjena vrsta *M. hapla*, v 3 vzorcih pa vrsta *M. incognita*. V vzorcih pobranih v trajnih nasadih kivija je bila najdena samo vrsta *M. hapla*. Opravljenih je bilo 40 vizualnih pregledov zdravstvenega stanja zelenjadnic. Bolj intenzivno so se po najdbi pobirali vzorci na območju Šmartnega ob Savi, predvsem v pokritih površinah pod plastenjaki. Vsi ostali analizirani vzorci so bili negativni na ogorčico *M. ethiopica*.

6. 'Candidatus Phytoplasma solani'

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Maize rednes oz. rdečenje koruze je bolezen, ki je povezana z okužbo s fitoplazmo *Candidatus Phytoplasma solani*. Izgube pridelka pri koruzi ob izbruhih okužbe dosežejo do 90%. Fitoplazma v EU ni uvrščena med karantenske škodljive organizme, uvrščena je na opozorilni seznam EPPO. Preiskavo smo v letu 2015 izvajali prvič.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«

Gostiteljske rastline: Fitoplazmo so ugotovili tudi v koreninah divjega sirka (*Sorghum halepense*) in pšenice (*Triticum aestivum*). Prenaša jo škržatek *Reptalus panzeri*, njegove nimfe prezimujejo na koreninah teh rastlin. Obe navedeni rastlini imata pomembno vlogo pri epidemiologiji te bolezni. Razvoj bolezni pospešuje kolobar, v katerem si sledita kuruza in pšenica.

Geografska razširjenost: *Candidatus Phytoplasma solani* je razširjena v Srbiji, našli pa so jo tudi v Romuniji, v Bosni in Hercegovini, na Madžarskem in na Hrvaškem ter v Italiji.

B. OBMOČJA TVEGANJA

<i>Največje tveganje:</i>	- območja ob meji s Hrvaško in Madžarsko ter lokacije z visokimi poletnimi temperaturami - lokacije z ozkim kolobarjem, kjer se izmenjujeta pšenica in kuruza
<i>Majhno tveganje:</i>	- v notranjosti Slovenije

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Njive koruze in okolica	153	32	0

V preiskavi v letu 2015 je bilo ugotovljeno, da se okužba se '*Candidatus Phytoplasma solani*' na koruzi še ni razširila na območje Slovenije. Vsi odvzeti vzorci so bili negativni.

7. *Diplocarpon mali*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Gliva *Diplocarpon mali* ni uvrščena med karantenske škodljive organizme. V Sloveniji je bila gliva *D. mali* na temelju ustreznih diagnostičnih metod potrjena šele leta 2014. Že več let pred tem pa je zaslediti številna opazanja o njenem pojavu. *D. mali* povzroča rumenenje in prezgodnje odpadanje listja. S tem vpliva na slabše dozorevanje plodov in slabši cvetni nastavek v naslednji rastni dobi. Preiskavo smo na celotnem ozemlju Slovenije v letu 2015 izvajali prvič.

Status v Sloveniji: »Navzoč: na vseh delih območja«

Gostiteljske rastline: Glavna gostiteljska rastlina je jablana (*Malus domestica*). Gostitelji so lahko tudi druge vrste rodov *Malus*, npr. *M. baccata*, in *Chaenomeles*. Nekatere sorte jablan so bolj občutljive, npr. 'Topaz', 'Gala', 'Jonagold', 'Zlati delišes', 'Luna' (v Evropi) and 'Fuji' (v Aziji). Znano je, da so na škrlup (*Venturia inaequalis*) odporne sorte bolj občutljive na *D. mali*.

Geografska razširjenost: Gliva je razširjena v Italiji, v Nemčiji, Švici in Avstriji.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- v intenzivnih ekoloških nasadih jablan, ki so zasajeni s sortami, odpornimi na škrlup (npr. 'Topaz', 'Luna', 'Antares', 'Sansa') ter travniških nasadih jablan
Srednje tveganje:	- v intenzivnih integriranih nasadih jablan, kjer pridelujejo sorte 'Zlati delišes', 'Gala', 'Jonagold' in 'Fuji'
Majhno tveganje:	- v intenzivnih integriranih nasadih drugih sort jablan

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
Intenzivni in ekstenzivni nasadi jablan in vrtovi	75	76	49

Gliva *Diplocarpon mali* je bila odkrita na vseh območjih v Sloveniji. V okviru programa preiskave je bilo zaradi stanja na terenu opravljenih malo več pregledov kot je bilo načrtovano (65). Večina pozitivnih vzorcev je bila odvzeta v ekoloških sadovnjakih, travniških nasadih in na vrtovih.

8. *Geosmithia morbida*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Bolezen orehov, angleško thousand cankers disease (TCD) oz. bolezen tisočerih rakov povzroča kompleks glive *Geosmithia morbida* in njenega vektorja *Pityophthorus juglandis* (Coleoptera, Scolytidae). Bolezen v ZDA povzroča propadanje različnih vrst orehov, zlasti gospodarsko zelo pomembnega črnega oreha (*Juglans nigra*), v velikem obsegu. Odmiranje drevja je posledica agresivnega napada zalubnika *Pityophthorus juglandis* in velikega števila nekroz v lubju, ki se razvijejo v okolici njegovih galerij in so posledica okužbe z glivo *Geosmithia morbida*. Gliva je uvrščena na EPPO opozorilni seznam. Preiskavo smo v letu 2015 izvajali prvič.

Status v Sloveniji: »Odsoten: potrjeno s preiskavo«

Gostiteljske rastline: navadni oreh (*Juglans regia*), črni oreh (*Juglans nigra*) in druge vrste iz rodu *Juglans*.

Geografska razširjenost: *G. morbida* je navzoča v ZDA, kjer od leta 1990 dalje povzroča obsežno propadanje različnih vrst orehov. *P. juglandis* je navzoč v ZDA in v Mehiki. *G. morbida* in *P. juglandis* sta bila ugotovljena v Italiji v pokrajini Benečija, v Lombardiji pa je bil ugotovljen le *P. juglandis*.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- nasadi, zasajeni s sadikami z izvorom iz območij, kjer je bila ugotovljena okužba v Italiji - lokacije v bližini italijanske meje zaradi možnosti širjenja <i>P. juglandis</i>
Srednje tveganje:	- nasadi v bližini rastišč ali posamičnih dreves občutljivega črnega oreha
Majhno tveganje:	- drugi proizvodni in urbani nasadi navadnega oreha

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
intenzivni in ekstenzivni nasadi oreha ter vrtovi	46	10	0

Pri pregledih nasadov domačega oreha v letu 2015 v Sloveniji niso bila ugotovljena tipična znamenja bolezni in tudi pri laboratorijskih analizah gliva ni bila ugotovljena, prav tako tudi ne njen vektor.

IV. REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI NA KROMPIRJU

1. *Globodera pallida*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Krompirjeve cistotvorne ogorčice so kot karantenski organizmi pri nas pod fitosanitarnim nadzorom že več kot 20 let. Škodljivi sta dve vrsti: rumena krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*) in bela krompirjeva ogorčica (*Globodera pallida*). Ti dve vrsti sta nevarni za pridelavo krompirja, paradižnika, jajčevcev in drugih razhudnikov in povzročata težave pri pridelavi v mnogih državah EU, kjer sta razširjeni. Slovenija je zaradi neokuženosti varovano območje za belo krompirjevo ogorčico. V EU je uvrščena v prilogo I.A.II direktive Sveta 2000/29/ES in Prilogo I.B za varovana območja, kot je Slovenija.

Status v Sloveniji: »Prehoden, v postopku izkoreninjenja«.

Geografska razširjenost: Podobno kot rumena je tudi bela krompirjeva ogorčica razširjena, čeprav v manjšem obsegu, v številnih evropskih državah, Aziji, Afriki, Južni Ameriki in Oceaniji. V letu 2006 je bila prvič ugotovljena v ZDA in je omejeno razširjena v zvezni državi Idaho. Od držav, ki mejijo na Slovenijo, je v omejenem obsegu razširjena le v Avstriji in Italiji. V Sloveniji je bila prvič potrjena v letu 2011 na eni lokaciji.

Gostiteljske rastline: bela krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*) je nevaren karantenski škodljivec številnih rastlin iz družine razhudnikov (Solanaceae), med katerimi so v naših podnebnih razmerah pomembne krompir, paradižnik in jajčevci.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- njivske površine v bližini obratov za pranje, pakiranje in skladiščenje jedilnega krompirja iz uvoza in drugih držav članic EU - njivske površine v razmejenem območju in njivske površine v žarišču
Srednje tveganje:	- njivske površine v bližini obratov za pranje, pakiranje in skladiščenje jedilnega krompirja po poreklu iz Slovenije
Majhno tveganje:	- njivske površine vključene v kolobar pri pridelavi jedilnega in semenskega krompirja, drugih kultur na njivskih površinah, nasadov gostiteljskih rastlin

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število negativnih vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
• njive jedilnega krompirja, po izkopu krompirja* • njivske površine (krompirišča, koruzišča in druge površine v kolobarju) po Sloveniji**	45	110	0

• nasadi gostiteljskih rastlin (paradižnik, paprika, jajčevci, čebulček...)*** • mrežna vzorčenja****			
• krompirišča v sklopu certifikacijske sheme*	35	76	0
Skupaj	80	186	0

* izbor lokacij naključen, zajema njive velikosti 0,2 – 1,0 ha (lahko tudi večje);

** po Sloveniji - skupaj 45 vzorcev (22,5 ha)

*** 10 vzorcev zemlje (2,5 ha)

**** skupno 25 vzorcev v razmejenem območju Ivančne Gorice

V okviru opravljenih načrtovanih zdravstvenih pregledov je bilo zaradi prijav semenskega krompirja za certifikacijo odvzetih 21 vzorcev več, kot je bilo prvotno planirano (165). Iz analiziranih vzorcev je bilo izločenih 456 cist rodu *Heterodera* sp., 1 cisto rodu *Punctodera* sp. ter 149 nevitelnih cist krompirjevih ogorčic *G. rostochiensis*. Mrežno oz. bolj intenzivno smo pobirali vzorce na območju Ivančne Gorice v krompiriščih v širši okolici lokacije, ki je okužena z vrsto bele krompirjeve ogorčice *G. pallida*. V sklopu preiskave v letu 2015 nismo ugotovili novih lokacij za vrsto *G. pallida*. Še vedno so predpisani ukrepi omejitve gojenja gostiteljskih rastlin v žarišču okužbe in varnostnem območju.

2. *Globodera rostochiensis*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Krompirjeve cistotvorne ogorčice so kot karantenski organizmi pri nas pod fitosanitarnim nadzorom že več kot 20 let. Škodljivi sta dve vrsti: rumena krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*) in bela krompirjeva ogorčica (*Globodera pallida*). Ti dve vrsti sta nevarni za pridelavo krompirja, paradižnika, jajčevcev in drugih razhudnikov in povzročata težave pri pridelavi v mnogih državah EU, kjer sta razširjeni. Rumena krompirjeva ogorčica je omejeno navzoča na območju Trente. V EU je uvrščena v prilogo I.A.II direktive Sveta 2000/29/ES.

Status v Sloveniji: »Navzoč, samo na nekaterih območjih«. V dolini Trente je ustaljena.

Gostiteljske rastline: bela krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*) je nevaren karantenski škodljivec številnih rastlin iz družine razhudnikov (Solanaceae), med katerimi so v naših podnebnih razmerah pomembne krompir, paradižnik in jajčevci.

Geografska razširjenost: V Evropo je bila vrsta *G. rostochiensis* vnesena iz področja Južne Amerike po letu 1850. Preko okužene zemlje na gomoljih in drugih načinov premeščanja okužene zemlje so se razširile skoraj v vse dele sveta. Po podatkih organizacije EPPO je vrsta *G. rostochiensis* navzoča v 65 državah sveta.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- njivske površine v bližini obratov za pranje, pakiranje in skladiščenje jedilnega krompirja iz uvoza in držav članic EU - njivske površine v razmejenih območjih in njivske površine lastnikov žarišč
Srednje tveganje:	- njivske površine v bližini obratov za pranje, pakiranje in skladiščenje jedilnega krompirja po poreklu iz Slovenije.
Majhno tveganje:	- njivske površine vključene v kolobar pri pridelavi jedilnega in semenskega krompirja ali nasadi gostiteljskih rastlin

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
• njive jedilnega krompirja * • njivske površine (krompirišča, koruzišča in druge površine v kolobarju) po Sloveniji** • nasadi gostiteljskih rastlin (paradižnik, paprika, jajčevci, čebulček...)*** • mrežna vzorčenja****	45	110	0
• krompirišča v sklopu certifikacijske sheme*	35	76	0
Skupaj	80	186	0

- * izbor lokacij naključen, zajema njive velikosti 0,2 – 1,0 ha (lahko tudi večje);
- ** po Sloveniji - skupaj 45 vzorcev (22,5 ha)
- *** 10 vzorcev zemlje (2,5 ha)
- **** skupno 25 vzorcev v razmejenem območju Ivančne Gorice

V okviru opravljenih načrtovanih zdravstvenih pregledov je bilo zaradi prijav semenskega krompirja za certifikacijo odvzetih 21 vzorcev več, kot je bilo prvotno planirano (165). Iz analiziranih vzorcev je bilo izločenih 456 cist rodu *Heterodera* sp., 1 cisto rodu *Punctodera* sp. ter 149 nevitálnih cist krompirjevih ogorčic *G. rostochiensis*. Za namene detekcije vrste *G. rostochiensis* smo mrežno oz. bolj intenzivno (4 sestavljeni vzorci / ha) pobirali vzorce na razmejenih območjih Čepovan, Strahinj in Voklo. Vsi analizirani vzorci iz teh lokacij so bili negativni na krompirjeve ogorčice, v vzorcih smo našli samo nevitálne ciste. Vsi analizirani vzorci v letu 2015 so bili negativni na krompirjeve ogorčice. Glede na rezultate večletnega vzorčenja zemlje v žarišču in varnostnem območju bodo v letu 2016 ta območja črtana s seznama razmejenih (okuženih) območij.

V letu 2015 v Sloveniji ni bila potrjena navzočnost rumene krompirjeve ogorčice. Na podlagi večletnega programa preiskav, v okviru katerega so bili odvzeti vzorci tudi v razmejenih območjih, bodo v letu 2016 le ta preklicana in bo tako navzoča le v dolini Trente (ustaljeno območje), kjer ni tržne pridelave gostiteljskih rastlin.

3. *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* – obročkasta gniloba krompirja

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Bakterija *Clavibacter michiganensis* spp. *sepedonicus* je pomembna gospodarska bolezen krompirja, ki je najpogosteje potrjena na krompirjevih gomoljih, ostalih delih krompirjevih rastlin in na njihovih odpadkih.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: krompir (*Solanum tuberosum*).

Geografska razširjenost: Kanada, Združene države Amerike, večina Azijskih držav, EU (Slovenija je ena od petih držav članic EU, kjer bakterija ni bila nikoli ugotovljena).

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje	- jedilni krompir po poreklu iz DČ, kjer je bila Cms v letu 2013 navzoča, posebno iz Poljske, Romunije in Bolgarije
Srednje tveganje	- jedilni krompir po poreklu iz Slovenije in pridelan iz semena iz DČ kjer je Cms navzoča na semenu (Poljska, Romunija, Slovaška in Španija)
Majhno tveganje	- jedilni krompir pridelan iz semena slovenskega porekla ali DČ kjer Cms v 2013 ni bila potrjena - semenski krompir po poreklu iz Slovenije

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
- skladišča jedilnega krompirja, po izkopu krompirja - njivske površine (jedilni krompir) - skladišča semenskega krompirja, po izkopu	64 (od tega 18 zgodnji jedilni, 40 ostali jedilni)	64	0
- njivske površine (semenski krompir)	24	24	0

Na enem vzorcu sta opravljeni testiranja na dve karantenski bakteriji. V okviru opravljenih načrtovanih zdravstvenih pregledov je bilo zaradi suma na bakterije na rastlinah odvzetih 6 vzorcev več, kot je bilo prvotno planirano (81). V tem letu je bil program za razliko od preteklih let razdeljen na vzorčenje zaradi Cms in Rs, zato so nastala manjša odstopanja.

V letu 2015 ni bila ugotovljena navzočnost rjave obročkaste gnilobe krompirja na ozemlju Slovenije.

4. *Ralstonia solanacearum* – krompirjeva rjava gniloba

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Bakterija *Ralstonia solanacearum* je pomemben gospodarski škodljivec krompirja. Najpogosteje je bila potrjena na krompirjevih gomoljih, ostalih delih krompirjevih rastlin in na njihovih odpadkih. Bakterija je lahko navzoča tudi v vodi in grenkosladu (*Solanum dulcamara*), ki ob njej rad raste. Izvira iz toplejših kontinentov, vendar se je različek 3 te bakterije prilagodil na hladnejšo klimo, zato lahko preživi tudi v srednjih in severnih državah Evrope.

Status v Sloveniji: »Odsoten, izkoreninjen«.

Gostiteljske rastline različka 3: Krompir (*Solanum tuberosum*), grenkoslad (*Solanum dulcamara*). Manj pomembni gostitelji za različek 3 so še paradižnik, jajčevac in tobak.

Geografska razširjenost: Afrika, Amerika, Azija in nekatere države v Evropi. V letu 2015 je bila njena navzočnost potrjena tudi na vrtnicah (*Rosa* sp.) na Nizozemskem, Portugalskem in Nemčiji, in sicer različek 1, ki ima poleg krompirja, tobaka in paradižnika sicer širši spekter gostiteljskih rastlin.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- Trgovišče v občini Ormož (okužba ugotovljena 2011) - Kalce – Naklo v občini Krško (okužba ugotovljena 2010) - voda in grenkoslad na okuženih območjih
Srednje tveganje:	- jedilni krompir pridelan iz semena iz DČ kjer je Rs navzoča
Majhno tveganje:	- jedilni krompir pridelan iz semena slovenskega porekla ali DČ kjer Rs v 2013 ni bila potrjena - semenski krompir po poreklu iz Slovenije

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
- skladišča jedilnega krompirja, po izkopu krompirja - njivske površine (jedilni krompir)	64 (od tega 18 zgodnji jedilni, 40 ostali jedilni)	64	0
- ob njivah krompirja (voda in grenkoslad)	15	15	0
- skladišča semenskega krompirja, po izkopu - njivske površine (semenski krompir)	24	24	
Skupaj	103	103	0

Na enem vzorcu sta opravljeni testiranja na dve karantenski bakteriji. V okviru opravljenih načrtovanih zdravstvenih pregledov je bilo zaradi suma na bakterije na rastlinah odvzetih 6 vzorcev več, kot je bilo prvotno planirano (81). V tem letu je bil program za razliko od preteklih let razdeljen na vzorčenje zaradi Cms in Rs, zato so nastala manjša odstopanja.

V letu 2015 ni bila ugotovljena navzočnost krompirjeve rjave gnilobe na ozemlju Slovenije.

5. *Potato spindle tuber pospoviroid*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Potato spindle tuber viroid, PSTVd) je viroid, ki povzroča vretenatost krompirjevih gomoljev. PSTVd lahko že v letu okužbe povzroči hude izgube količine in kakovosti krompirja. Poganjki okuženega krompirja so zakrneli, bolj pokončne rasti ter včasih metlasti. Listi so lahko manjši, deformirani in se v vrhu zvijajo navzgor. Lahko so svetlejši ali temnejši od listov neokuženih rastlin. Najbolj značilna so znamenja okužbe s PSTVd na gomoljih krompirja, ki so majhni in deformirani. Lahko so vretenasti, bolj podolgovati ali bolj okrogli od neokuženih. Pogosto so tudi zašiljeni, lahko tudi grčasti. Gomolji lahko razpokajo, lahko se spremeni barva kože. Očesa so pogosto bolj izražena, številnejša in počasneje odganjajo. Znotraj rastlinske vrste se prenašajo z vegetativnim razmnoževanjem okuženih rastlin in z dotiki, okuženim orodjem in stroji ter z medsebojnim kontaktom rastlin.

Status v Sloveniji: »Navzoč: samo v varovani pridelavi«

Geografska razširjenost: V Sloveniji je bil v preteklosti potrjen samo na okrasnih rastlinah, podobno je tudi v drugih DČ.

Gostiteljske rastline: Program priskave se je izvajal samo na semenskem krompirju (*Solanum tuberosum*). Prikrito okužene so okrasne posodovke iz družine razhudnikovk (*Solanaceae*), ki so sorodnice krompirja, paradižnika in drugih vrtnin. Okrasne vrste tvorijo velike trobljaste cvetove, kot npr. kristavci *Brugmansia (Datura) suaveolens* in *B. cordata* (zaradi alkaloidov jih imenujejo tudi angelske trobente) ali pa krompirjevim podobne cvetove, kot npr. *Solanum jasminoides*.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- pridelava semenskega krompirja
--------------------	----------------------------------

C. REZULTATI

V letu 2015 so bile v skladu s programom pregledane tri lokacije (2 njivi semenskega krompirja in semenski krompir v postkontroli). Odvzetih je bilo 10 vzorcev v okviru postkontrole. V nobenem vzorcu ni bila potrjena navzočnosti PSTVd, kar je bilo pričakovano, saj je tveganje pojava tega škodljivega organizma v pridelavi semenskega krompirja majhno.

V. REGULIRANI ŠKODLJIVI ORGANIZMI ZA VAROVANA OBMOČJA IN II.A.II

1. *Erwinia amylovora*

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Hrušev ožig, ki ga povzroča bakterija *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al., je škodljivi organizem, nadzorovan na jablanah, hruškah in kutinah ter ostalih gospodarsko pomembnih gostiteljskih rastlinah po celem svetu. Neokuženi status Slovenije je bil določen na podlagi znanstvenega in strokovnega dela ter zlasti na podlagi rezultatov vsakoletnih posebnih nadzorov od leta 1998 dalje. V zadnjih petnajstih letih so bile zelo ugodne vremenske razmere za pojavnost hruševega ožiga v letu 2003 (prvi večji izbruh) in v letu 2007 (drugi večji izbruh), ko se je bakterija v severnem in osrednjem delu Slovenije tako močno razširila, da eradikacija ni bila več mogoča. Zato so iz varovanega območja izključena naslednja območja ustalitve hruševega ožiga: Gorenjska, Koroška, Notranjska, Maribor in občini Lendava in Renče-Vogrsko (južno od hitre ceste H4). Stalni nadzor bakterije na razmejenih območjih je potreben zaradi nenadnih izbruhov bakterije in temelji na preventivi in odstranjevanju okuženih gostiteljskih rastlin. Okužene podlage, cepiči, sadike in čebelji panji so najpogostejše poti prenosa bakterije z okuženih območij.

Status v Sloveniji: »Navzoč, razen v določenih nenapadenih območjih«.

Geografska razširjenost: Bakterija je kot karantenski organizem (status A1) uvrščena na sezname v Južni Afriki, Kitajski, vzhodni Aziji in Rusiji. V Evropi še vedno ni navzoča v Moldaviji, Estoniji, Finski in Malti. Drugje je navzoča.

Gostiteljske rastline: Omejitve premeščanja ter posebne zahteve za vnos iz tretjih držav veljajo za gostiteljske rastline za saditev, razen semena: *Amelanchier* Med., *Chaenomeles* Lindl., *Cotoneaster* Ehrh., *Crataegus* L., *Cydonia* Mill., *Eriobotrya* Lindl., *Malus* Mill., *Mespilus* L., *Photinia davidiana* (Dcne.) Cardot, *Pyracantha* Roem., *Pyrus* L. in *Sorbus* L.. Bakterija sicer napada okoli 200 različnih vrst rastlin iz 40 rodov iz družine rožnic (Rosaceae). V Sloveniji je poleg nasadov za pridelavo plodov na nekaterih območjih veliko samoniklih gostiteljskih rastlin (npr. glog, jerebika, lesnika). Povsod po državi so zelo razširjene okrasne gostiteljske rastline v vrtovih in parkih, ki ob izbruhu hruševega ožiga, zlasti v času cvetenja, predstavljajo velik potencial za širjenje bakterije.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- rodni nasadi in bližina vseh intenzivnih nasadov na pomembnejših pridelovalnih območjih - drvesnice in matični nasadi
Srednje tveganje:	- vrtovi in travniški sadovnjaki
Majhno tveganje:	- javni parki, drevoredi, okrasni nasadi, naravna rastišča, gozdni rob in gozd

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
intenzivni, ekstenzivni nasadi, vrtovi, drevesnice, matični nasadi, javni parki, drevoredi	544	14	0

Hrušev ožig se je po letu 2007 pojavljal le lokalizirano na okuženem območju ali posamično v nekaterih žariščih okužbe, kjer so bili dosledno izvedeni predpisani ukrepi. Na neokuženem (varovanem) območju je omejeno navzoč: vsa žarišča so bila do leta 2015 preklicana, saj novih najdb ni bilo. V okviru načrtovanih pregledov je bilo v letu 2015 odvzetih 12 vzorcev zaradi laboratorijske analize in 2 vzorca zaradi testiranja na prikrito okuženost bakterije. Ker so bile vremenske razmere v letu 2015 neugodne za pojavnost značilnih znamenj hruševega ožiga, je bilo temu primerno tudi pregledov manj od načrtovanih (15 %). V ceotni rastni dobi so se pregledi izvajali v skladu z novim pravilnikom o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje hruševega ožiga (Uradni list RS, št. 50/14), ki je začel veljati 19. julija 2014. V programu preiskave je bilo opravljenih nekoliko manj zdravstvenih pregledov kot načrtovano, saj v okviru napovedi opazovalno napovedovalne službe ni bilo nevarnosti za pojav hruševega ožiga.

Ekološke in vremenske razmere v Sloveniji so zelo ugodne za pojavnost hruševega ožiga, zato je pričakovati njegovo nadaljnje širjenje, še zlasti v jugovzhodni in severovzhodni Sloveniji, to je na območjih, kjer je večina intenzivnih nasadov jablan in hrušk. Cilj uradnih programov preiskav zdravstvenega stanja rastlin v prihodnjih letih ostaja usmerjen v izvajanje fitosanitarnih pregledov in vzorčenj z namenom pravočasnega odkrivanja povzročiteljice hruševega ožiga in za nadaljnjo ohranitev priznanega statusa varovanega območja Evropske Unije za bakterijo *Erwinia amylovora* (Burr.) Winsl. et al., ki daje pridelovalcem konkurenčno primerjalne prednosti glede na območja ustalitve.

2. Flavescence dorée

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Zlato trsno rumenico povzroča fitoplazma Grapevine flavescence dorée (FD), ki je kot Grapevine flavescence dorée MLO uvrščena v prilogo II.A.II direktive Sveta 2000/29/ES in je karantenski škodljivi organizem za trto (*Vitis*) vključno s podlagami. FD spada v skupino brestovih rumenic. Podobna bolezenska znamenja kot FD povzroča tudi fitoplazma Bois noir (BN), ki povzroča rumenico počrnelosti lesa in je razširjena tudi pri nas. Obe fitoplazmi je med seboj mogoče ločiti le z laboratorijsko analizo. Glavni žuželčji prenašalec FD v naravi je ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus* Ball; Insecta, Hemiptera, Cicadellidae), ki s sesanjem iz listnih žil okuženih trt fitoplazmo sprejme z rastlinskim sokom in jo prenese na neokužene trte. Preiskavo za ugotavljanje navzočnosti FD izvajamo v Sloveniji od leta 2002 dalje.

Status v Sloveniji: »Navzoč: samo na nekaterih območjih«

Gostiteljske rastline: Glavna gostiteljska rastlina FD je trta (*Vitis*), v zadnjih letih pa so FD ugotovili tudi v navadnem srobotu (*Clematis vitalba*) in črni jelši (*Alnus glutinosa*), nedavno pa tudi v velikem pajesenu (*Ailanthus altissima*). V Srbiji je bila FD ugotovljena tudi v divji trti (*Vitis sylvestris*).

Geografska razširjenost: FD je v Evropi razširjena v Franciji in Italiji ter v Srbiji, ugotovljena je bila tudi na Hrvaškem, v Španiji, Švici, Avstriji in na Madžarskem. Pri nas je bila FD prvič ugotovljena na Koprskem leta 2005, v naslednjih letih so sledile nove najdbe, v letih od 2009 do 2015 pa je bila ugotovljena v vseh vinorodnih deželah. Večji izbruhi so bili ugotovljeni v slovenski Istri, na Krasu in na Dolenjskem v okolici Novega mesta.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Največje tveganje:	- v bližini obstoječih žarišč okužbe oziroma v vinogradih, kjer ni bilo opravljeno tretiranje ameriškega škržatka, ter na območjih izbruhov na Primorskem (Slovenska Istra, Kras) in na Dolenjskem v okolici Novega mesta
Srednje tveganje:	- na območju vinorodnih dežel Posavje in Podravje

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
	616	200	7

Pri preiskavi v letu 2015 je bila FD ugotovljena na novih lokacijah na Dolenjskem ter na Primorskem. V vinorodni deželi Podravje ni bilo ugotovljeno nobeno novo žarišče FD. Na nekaterih lokacijah je bilo zaradi stanja opravljenih več zdravstvenih pregledov, kot je bilo prvotno načrtovano (605).

3. *Ceratocystis platani* - platanov obarvani rak

A. SPLOŠNE INFORMACIJE

Platanov obarvani rak povzroča patogena gliva *Ceratocystis platani*, ki je uvrščena v prilogo II.A.II Direktive Sveta 2000/29/ES.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Gostiteljske rastline: Platane (*Platanus* spp.), predvsem javorolistna platana (*P. x acerifolia*), zahodna ali ameriška platana (*P. occidentalis*) in vzhodna platana (*P. orientalis*).

Geografska razširjenost: Platanov obarvani rak izvira iz Severne Amerike. V Evropo je bil vnesen po drugi svetovni vojni in je danes razširjen v Italiji, Švici, Franciji in Grčiji ter Armeniji. V Španiji je bil izkoreninjen. V zadnjih letih se njegov areal razširjenosti povečuje. V Sloveniji bolezen še ni bila ugotovljena, kljub neposredni bližini okuženega območja v Italiji.

B. OBMOČJA TVEGANJA

Pregledi in vzorčenja gostiteljskih rastlin so potekala na območjih tveganja, kot sledi:

Največje tveganje:	- kjer bi arboristična podjetja iz Italije opravljala oskrbo urbanih površin v Sloveniji ali slovenska v Italiji - obmejno območje med Slovenijo in Italijo (Slovensko Primorje, Posočje), zato je v tem območju treba opraviti največ pregledov
Majhno tveganje:	- drevoredi platan, kjer lokalno podjetje izvaja oskrbo

C. REZULTATI

Lokacija pregleda	Število zdravstvenih pregledov	Število vzorcev	Število pozitivnih vzorcev
javne površine v urbanih predelih (parki, obcestna drevesa)	25 (724 dreves)	2	0

V letu 2015 platanov obarvani rak ni bil ugotovljen na ozemlju Slovenije. Število odvzetih vzorcev je bilo manjše od načrtovanih (5), ker ni bilo simptomatičnih dreves.